

Ідея про те, що клони не мають душі, може бути припущенням вчених, оскільки перші були створені штучно і їх, таким чином, не можна класифікувати як людей. Проте роман ясно свідчить про те, що ця інтерпретація є помилковою, оскільки вона зображує студентів як істот з емоційним інтелектом та здатністю "відобразити" свою душу через власні твори та взаємини з іншими. Будучи ідентичною реплікою іншої людини, вони не позбавлені емоцій та індивідуалізованої самосвідомості.

Звичайні люди дивляться на клонів так, ніби вони не є людьми, навіть якщо вони точні копії реальної людини у зовнішньому світі. Оскільки ця система донорства органів рятує життя і лікує хвороби, людський рід пробує ігнорувати моральні наслідки клонування для пожертвування органів. Хоча люди ставляться до клонів як до недолюдей, клони все ж відчують звичайні емоції, такі як любов, ревності, співчуття, біль та гнів протягом усього свого короткого життя. Не зважаючи на те, що їм в прямому значенні промивають мозок, стверджуючи, що вони відрізняються від своїх "оригіналів", життя клонів йде по тому самому шляху, як і у звичайних людей. Кеті, Томмі та Рут, головні герої роману, потрапляють в любовний трикутник один з одним, коли намагаються пересуватися по незвичайних місцях. Вони також шукають своїх "оригіналів", власних батьків, прагнучи знати, звідки вони походять. Бажання знати, чи людина, з якої вони були клоновані, є успішною або хорошою, є дуже важливим для них, задля того, щоб мати більше розуміння себе та своєї ідентичності.

Немає ніяких доказів, що вказують на те, що клони відрізняються від людського роду, що тим не менше продовжує ігнорувати це. Причиною цього слугує те, що люди ніколи не захочуть повернутися до світу з хворобами та смертю. Вони краще ігноруватимуть той факт, що клони є людьми, заради того, щоб прожити довше життя, а не «вчерпатись» за декілька виїмок.

Отже, розглянувши певні особливості жанру наукової фантастики та її розвитку, можна сказати, що не зважаючи на те, що більшість сприймає вищезгаданий жанр, як розважальний, письменники нерідко руйнують такий стереотип, перетворюючи свої книги в серйозні доробки, з глибоко прихованим філософським, соціальним або прямим науковим змістом. Проте, на кожному історичному етапі проблеми окреслені у науково-фантастичних творах можуть сприйматися та розглядатися по різному, що породжує потребу у їх подальших дослідженнях.

ЛІТЕРАТУРА

- 1) Данилов Д. Д. Особенности жанра научной фантастики в творчестве Говарда Лавкрафта / Д. Д. Данилов. // Вестник Челябинского государственного университета. – 2011. – №3. – С. 42–48.
- 2) Ішігуро К. Не відпускай мене [Текст] : роман / Кадзуо Ішігуро; переклад з англ. Софії Андрухович. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. – 336 с.
- 3) Ковтун Е. Н. Фантастика как объект научного исследования: проблемы и перспективы отечественного фантаствоведения [Електронний ресурс] / Е. Н. Ковтун. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://slavcenteur.ru/Proba/Kovtun/kovtun_fantobjekt.pdf.
- 4) Корочкин Л. И. Клонирование животных [Електронний ресурс] / Л. И. Корочкин. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: http://www.pereplet.ru/nauka/Soros/pdf/9904_010.pdf.
- 5) Лесин В. М. Словник літературознавчих термінів / В. М. Лесин, О. С. Пулинець. – Київ: Радянська школа, 1971. – 485 с.

Ковалик Т.

Науковий керівник – доц. Чумак Г.В.

ПОНЯТТЯ “ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ” ЯК СКЛАДОВОЇ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У статті розглядається проблема інтерпретації поняття “перекладацька стратегія”. На сьогодні немає чіткого визначення цього поняття. Метою статті є аналіз “перекладацької стратегії” як складової стратегічної компетенції при формуванні її у майбутніх перекладачів. Були визначені основні навички та вміння, якими має оволодіти студент у процесі опанування перекладацьких стратегій; виділено етапи роботи з перекладом; надано класифікацію цього поняття. В завершенні запропоновано визначення “перекладацької стратегії”.

Ключові слова: *перекладацька стратегія, стратегічна компетенція, переклад, перекладацькі методи, етапи перекладацьких стратегій.*

Ми часто зустрічаємо поняття “перекладацька стратегія”, проте однозначної інтерпретації цього поняття не знаходимо у працях науковців: думки вчених розбігаються в тому, що називати “перекладацькою стратегією”, а словники навіть не подають визначення цього поняття.

Дослідженню стратегій перекладу, їх характеристики, методів та способів перекладу присвячували свої праці багато лінгвістів, серед яких Л. Л. Нелюбин, Я. І. Рецкер, В. В. Сдобніков, А. Д., І. С. Алексєєва, В. С. Виноградов, В. М. Ілюхин, В. Н. Комісаров, А. Д. Швейцер, А. Chesterman, W. Lorsch, та L. Venuti. Проте, хоч цей напрям досліджень постійно розвивається, але немає однозначності в інтерпретації поняття “перекладацькі

стратегії". Саме потреба у конкретизації його визначення та недослідженість певних аспектів і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті – сформулювати поняття “перекладацькі стратегії”.

Завдання дослідження – проаналізувати підходи вчених до тлумачення цього поняття та запропонувати його визначення.

На нашу думку, стратегічну компетенцію, при формуванні її у майбутніх перекладачів, варто розглядати як невід’ємну складову перекладацької компетенції. У свою чергу, перекладацька компетенція об’єднує як рецептивну компетенцію розуміння, так і продуктивну компетенцію формулювання; життєвий досвід перекладача; ідіоматичне володіння мовою перекладу: осмислення тексту, який перекладається; вибір та втілення стратегії перекладу; визначення функціональної перспективи висловлювання, що спрямоване на адекватну передачу комунікативного наміру й достатній ступінь комунікативної ефективності. Перекладацька компетенція передбачає особливе “перекладацьке” володіння двома мовами; здатність до “перекладацької” інтерпретації вихідного тексту; володіння технологією перекладу; знання норм певного стилю і жанру тексту; знання перекладацьких норм, що визначають стратегії мови перекладу; певний мінімум фонових знань [4, с. 243-244]. Саме ці чинники впливають на формування та зміст поняття перекладацької стратегії.

Перекладацька стратегія – це програма перекладацьких дій [8]; метод виконання перекладацького завдання, що полягає в адекватній передачі з іноземної мови на мову перекладу комунікативної інтенції відправника, з урахуванням культурологічних та особистісних особливостей мовця, базового рівня, мовної надкатегорії та підкатегорії [3]. Стратегія перекладу – це програма здійснення перекладацької діяльності, що формується на основі загального підходу перекладача до виконання перекладу в умовах певної комунікативної ситуації двомовної комунікації, яка визначається специфічними особливостями цієї ситуації і метою перекладу, а також визначає характер професійної поведінки перекладача в рамках певної комунікативної ситуації [5, с. 172].

З позиції перекладача як суб’єкта процесу перекладу І. В. Войнич розуміє перекладацьку стратегію як “спільний план дій перекладача”, обумовлений комплексом його принципів установок, спрямованих на досягнення цілей, які свідомо чи несвідомо ставить перед собою перекладач [2, с. 8].

В. М. Ілюхін стратегію перекладу розглядає з позицій комунікативно-прагматичного підходу: “стратегія – метод виконання перекладацького завдання, що полягає в адекватній передачі з іноземної мови на мову перекладу комунікативної інтенції відправника, з урахуванням культурологічних та особистісних особливостей оратора, базового рівня, мовної надкатегорії та підкатегорії” [3].

Л. П. Тарнаєва розглядає *стратегічну компетенцію* в тісному взаємозв’язку з дискурсивною та риторичною. Усі три компетенції є сукупністю знань, мовленнєвих навичок і комунікативних умінь, які забезпечують композиційно-смыслову організацію тексту перекладу (дискурсивна компетенція); які становлять здатність до варіативного використання мовних засобів для забезпечення структурно-семантичної організації тексту перекладу (стратегічна компетенція); використання лінгвістичних засобів для побудови комунікативних стратегій з метою досягнення необхідного ефекту висловлювання (риторична компетенція) [7]. Текст перекладу повинен максимальною мірою репрезентувати зміст оригіналу, властивий автору спосіб вираження думки, його *комунікативну стратегію*, що досягається шляхом збереження максимально можливої структурно-семантичної близькості вихідного і перекладного текстів [4, с. 93].

Перекладацька стратегія передбачає не жорстку послідовність перекладацьких дій, а гнучке варіювання методів і технік перекладу в межах обраних орієнтирів і “генеральної лінії” перекладу, яка, в свою чергу, визначається численними факторами: комунікативними установками та інтенціями автора оригіналу і цілями перекладу, характером реципієнта та специфікою предметної ситуації, яка стоїть за текстом, та ін. [6, с. 7].

На вибір стратегії перекладу впливають такі чинники: мета перекладу, тип тексту, що перекладається (виділяються два основних функціональних види перекладу: художній (літературний) переклад та інформативний (нелітературний) переклад) і характер передбачуваного реципієнта перекладу (у деяких випадках переклад не має точного адресата, і перекладач орієнтується на так званого “пересічного реципієнта”). Очевидна залежність стратегії перекладача від типу тексту.

Т. В. Пастрик виділяє три групи перекладацьких стратегій: 1) конотативні стратегії, які виражають спрямованість на адресата взаємодії з урахуванням змісту та функцій спілкування і спрямовані на визначення смислового наповнення вихідного тексту та здійснення впливу на читачів тексту перекладу, задуманого автором оригіналу; 2) особистісні перекладацькі стратегії – закономірності когнітивної обробки інформації (сприймання, інтерпретація та породження), які визначаються рисами характеру перекладача; 3) когнітивно-лінгвістичні стратегії ґрунтуються на лінгвістичних та текстових знаннях перекладача: знання про когнітивну, емоційну, естетичну інформацію та особливості її вербалізації.

І. С. Алексєєва розрізняє перекладацькі дії та перекладацькі стратегії так: перекладацькими діями вона називає усю сукупність можливих дій зі здійснення перекладу, а перекладацькою стратегією – свідомо вибраний перекладачем алгоритм цих дій при перекладі одного конкретного тексту або групи текстів.

Дослідниця виділяє три етапи стратегії перекладу:

1. Передперекладацький аналіз тексту (зібрання зовнішніх даних про текст; визначення джерела і реципієнта; склад інформації та її насиченість: когнітивна, оперативна, емотивна, естетична інформація; комунікативне завдання, жанр мовлення).
2. Аналітичний варіативний пошук (створення тексту перекладу).
3. Аналіз результатів перекладу [1, с. 322-334]. Е. Г. Поломских та В. В. Барсукова виділяють чотири етапи стратегії при роботі з перекладом:
 1. Орієнтаційно-аналітичний етап: знайомство з оригіналом, його прочитання і розуміння, його змістовний і лінгвістичний аналіз, збір зовнішніх даних про текст.
 2. Етап планування перекладацької діяльності та імовірного прогнозування результатів перекладу.
3. Операційний етап: безпосереднє здійснення перекладу.
4. Етап контролю та оцінки: редагування перекладу і його прагматична адаптація до умов існування в культурі, яка приймає [6, с. 8].

Орієнтаційно-аналітичний етап передбачає: 1. Збір зовнішніх даних про текст: час створення тексту, автор (індивідуальний/груповий/анонімний, носій мови/не носій мови, рід діяльності, статус, самостійність і незалежність автора/належність якій-небудь школі, спадкоємність); реципієнт оригіналу (кількісне охоплення, вікова група, освітній, професійний, соціальний статус). 2. Змістовий аналіз тексту: опис предмета повідомлення (фоновий аналіз), новизна, актуальність, затребуваність, ступінь спеціалізації. 3. Лінгвістичний (структурно-семантичний) аналіз оригіналу: лексичний склад (загальноновживана/спеціальна лексика; однорідна/із запозиченнями лексика, образність/конкретність/абстрактність, стилістичний реєстр: книжно-писемний, розмовний, знижений); граматичний склад: темпоральність, модальність, стан, суб'єктність/безособовість, спосіб (активність/пасивність); синтаксичний склад (простота/складність, тип зв'язності: експліцитні засоби зв'язку/смысловая прогресія, тип смислової прогресії: ланцюгова, "кущова", асоціативна; комунікативний тип висловлювання: опис, розповідь, міркування, доказ; повний склад/еліптичність пропозицій; інформаційно-комунікативна структура: тема-рематичний розподіл: прямий/інвертований). 4. Комунікативний аналіз тексту: функції тексту: експліцитні/імпліцитні; ієрархія комунікативних завдань (домінуючі, факультативні, рівноцінні); типи інформації в тексті; тип тексту та/або функціональний стиль і жанр; специфічні характеристики тексту [6, с. 9-10].

Етап планування перекладацької діяльності та імовірного прогнозування результатів перекладу. На цьому етапі роль перекладача змінюється з отримувача повідомлення на відправника повідомлення мовою перекладу. Перекладач повинен визначити, наскільки повно й точно можна передати змістовно-смыслову сторону тексту засобами мови перекладу, її комунікативні установки та прагматику; з'ясувати, чи будуть цілі перекладу збігатися з цілями оригіналу. На цьому етапі відбувається прогнозування ступеня повноти та точності інваріанта перекладу, тобто ступеня еквівалентності тексту перекладу тексту оригіналу. Прогнозований образ результату перекладу буде слугувати перекладачеві орієнтиром, який буде задавати траєкторію перекладацьких дій, міру обґрунтованого відступу від формальної близькості до оригіналу. На етапі планування перекладацької діяльності необхідно визначити: 1. Завдання перекладу: замовник та/або споживач перекладу (його потреби, рівень знань, вік тощо); цілі перекладу; комунікативні завдання тексту; виявлення труднощів перекладу та визначення способів їх подолання: змістові труднощі (додаткові джерела інформації, необхідність консультацій з фахівцями, заповнення лакун у базі знань, прагнення до вирівнювання тезаурусу автора і перекладача); лексико-семантичні труднощі (лексичні лакуни в тексті перекладу, невідповідність обсягів значення, стилістична різноманітність, протиріччя мовним нормам мови перекладу); граматичні та синтаксичні труднощі (відсутність або невідповідність граматичних еквівалентів у мові перекладу, різна лексико-граматична валентність, відмінності в словотворенні, складність передачі граматичних відношень між словами речення; відмінності в тема-рематичному членуванні; відмінності у граматичній традиції; функціонально-стилістичні труднощі: відмінності в стилістичній традиції). 3. Імовірне прогнозування ступеня еквівалентності тексту перекладу до оригіналу [6, с.9-10].

Операційний етап – безпосередній перекладацький процес, який включає в себе: роботу зі словниками та іншими джерелами з підбору відповідників, лексичні та граматичні трансформації, структурно- синтаксичні трансформації [6, с. 9-10].

Етап контролю й оцінки. На цьому етапі проводиться звірка тексту на предмет наявності/відсутності пропусків слів чи фрагментів; редакторська правка, оцінюється відповідність жанрово-стилістичним нормам української мови, а також здійснюється адаптація до жанрово-стилістичних норм мови перекладу: перекладач повинен повно і точно передати думку автора, втілюючи її у форму, властиву українському стилю [6, с. 9-10].

Висновок. Отже, аналіз наукових джерел, присвячених поняттю перекладацької стратегії, дав можливість визначити, що перекладацька стратегія інтерпретується як шлях досягнення певних перекладацьких цілей. Перекладацьку стратегію розглядають як процесуальне явище: етапи та способи діяльності перекладача у вирішенні конкретних завдань перекладу для досягнення основної мети – створення тексту перекладу, який зберігає функціональні домінанти тексту оригіналу, що вважається критерієм еквівалентності перекладу. Визначення стратегії перекладу тексту здійснюється в аспекті комунікативно-прагматичного підходу: збереження максимально можливої структурно-семантичної близькості вихідного й перекладного текстів, а також досягнення текстом перекладу такого ж самого комунікативного впливу на реципієнта, як і текстом оригіналу.

Перекладацькою стратегією пропонуємо називати етапи та способи діяльності перекладача, алгоритми перекладацьких дій, спрямовані на розв'язання локальних та глобальних проблем перекладу тексту задля досягнення певних перекладацьких цілей, а саме – створення тексту перекладу, еквівалентного в комунікативно-прагматичному плані до тексту оригіналу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Алексеева И. С.* Введение в переводоведение : учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. заведений / И. С. Алексеева. – СПб. : Филологический факультет СПбГУ ; М. : Издательский центр “Академия”, 2004. – 352 с.
2. *Войнич И. В.* Стратегии лингвокультурной адаптации художественного текста при переводе : автореф. дис. ... кандидата филологических наук : 10.02.19 / Войнич Ирина Владимировна; [Место защиты: Перм. гос. ун-т]. – Пермь, 2010. – 19 с.
3. *Илюхин В. М.* Стратегии в синхронном переводе: на материале англо-русских и русско-английских комбинаций перевода : дис. ... канд. филол. наук / В. М. Илюхин. – М. : Моск. лингв. ун-т, 2000. – 206 с.
4. *Нелюбин Л. Л.* Толковый переводоведческий словарь / Л. Л. Нелюбин. – 3-е изд., перераб. – М. : Флинта: Наука, 2003. – 320 с.
5. *Сдобников В. В.* Стратегия перевода: общее определение / В. В. Сдобников // Вестник Иркутского государственного лингвистического университета. – Выпуск № 1 / 2011. – С. 166- 172.
6. Стратегии перевода (теоретические основы модуля) : учебный модуль для слушателей специальности “Переводчик в сфере профессиональной коммуникации” / сост. Е. Г. Поломских, В. В. Барсукова ; Перм. ун-т. – Пермь, 2009. – 255 с.
7. *Тарнаева Л. П.* Обучение будущих переводчиков трансляции культурно-специфических смыслов институционального дискурса : автореф. дис. ... доктора педагогических наук : 13.00.02 / Тарнаева Лариса Петровна ; [Место защиты: Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена]. – Санкт-Петербург, 2011. – 42 с.
8. *Швейцер А. Д.* Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с.
9. *Krings H. P.* Was in den Köpfen von Übersetzern vorgeht: Eine empirische Untersuchung zur Struktur des Übersetzungsprozesses an fortgeschrittenen Französischlernern / H. P. Krings. – Tübingen : Narr, 1986. – 570 s.

Корнеев Д.

Науковий керівник – доц.Зубрик. А.Р.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ НА УРОКАХ ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ

Одним з найскладніших питань у викладанні іноземних мов є формування лексичних навичок розмовної мови. Успішне навчання всіх видів мовленнєвої діяльності залежить від якості оволодіння лексикою. Без вивчення лексичних одиниць стає неможливим ні розуміти мову інших людей, ні висловлювати власну думку. Саме тому, на всіх етапах навчання іноземної мови важливе місце відводиться лексичці.

Метою статті є розглянути особливості навчання лексики на уроках домашнього читання.

На думку Гурнеса Ердмана: «Всі види мовної діяльності грають величезну роль в оволодінні лексикою, проте, більшість дослідників сходяться на думці, що тексти, особливо письмові, відіграють домінуючу роль в цьому процесі» [1, с. 122].

По-перше, перевага текстового матеріалу полягає в контекстуалізації нових мовних одиниць. По-друге, тексти служать джерелом цікавої інформації, що дозволяє легше запам'ятовувати слова. На думку Шмітта: «Письмовий дискурс пропонує широку лексику, що веде до розширення словникового запасу» [2, с. 96]. Торнбері стверджує: «Що як в письмовій, так і в усній ситуації, тобто в зв'язковому тексті існує набагато більше можливостей побачити слово в релевантному контексті в поєднанні з іншими лексичними одиницями, а також у складі лексичних полів» [3, с. 34].

Серед найрозповсюдженіших методів вивчення лексики є інтенсивне і екстенсивне читання. Як стверджує Пол Натіон: «В порівнянні з екстенсивним вимагає від викладача використання методичних прийомів, спрямованих на ретельну роботу над лексико-граматичними тонкощами тексту, а іноді дозволяють використовувати рідну мову під час докладного пояснення значення слова. Інтенсивне читання в зв'язку з цим надає можливість формування у вивчає англійську мову усвідомленого підходу і розуміння того, як лексика, граматики, когерентність тексту і його зміст, взяті разом, досягають комунікативну мету тексту» [4, с. 504].

Відзначимо, що в ході інтенсивної роботи над текстом ті хто вивчають англійську мову сконцентровані на значенні та розумінні кожного слова і пропозиції, прагнучи досліджувати деталі, а не тільки